

LE TOURISTE BULGARE. — DER BULGARISCHE TOURIST.

СПИСАНИЕ ЗА ТУРИЗЪМЪ И ПРИРОДООПИСАНИЕ.

Редакторъ : С. Д. СКРИНСКИ.

Излиза мѣсечно (освѣтъ юлий и августъ). Струва за нечленове годишно 2 лева.
Въ странство 2:50 франка.

Всичко се изпраща : София, „Българско Туристско Дружество“.

Год. VIII.

София, февруарий 1909 г.

Брой 2.

№ 121.

ПОКАНА

За IX. сборъ на Българското Туристско Дружество въ гр. Брацигово.

По силата на чл. 72 отъ устава на БТД. и възъ основа на рѣшението на VII. тур. сборъ, канятъ се всички клонове на дружеството, както и всички членове, на IX редовенъ туристовски сборъ въ гр. Брацигово на 28. и 29 юний 1909 г.

Всѣки клонъ е длъженъ да бжде прѣдставенъ отъ повече членове, независимо отъ делегатитѣ, които изпраща (чл. 16 отъ устава).

Тия отъ тѣхъ, които иматъ нужда отъ отпускъ отъ централнитѣ власти въ София, могатъ да се обърнатъ за съдѣйствиe къмъ Централното настоятелство.

Клоновитѣ настоятелства се умоляватъ да съобщатъ на прѣдседателя на клона „Родопи“ отъ БТД. въ Брацигово три дена прѣдъ

36369

ОБРАЗЦОВО НАР. Ч-ЩЕ
Г. ДИМИТРОВ* - Плевен
БИБЛИОТЕКА

сбора за числото на сборяните, за да се вземат мърки за приготвяне квартири.

За участниците въ сбора да се съобщи и на Централното Настоятелство.

Участниците да бждат въ пълна туристовска носия или поне съ туристовска шапка и значка.

Членоветъ туристи, както и тѣхнитъ семейства ще пжтuvatъ съ намалени цѣни по Б. Д. Желѣзници.

Програма на сбора.

I.

Събота, 27. юний.

Въ 10 ч. и 20 м. вечерта посрѣщане на туристите отъ Пловдивъ, Каваклий и Станимака на гара Т.-Пазарджикъ отъ делегатитъ на Брациговския клонъ „Родопи.“ Нощувка на гарата.

II.

Недѣля, 28. юний.

Въ 5 ч. и 20 м. сутринята пристигатъ съ Софийския влакъ туристите отъ клоноветъ: „Трапезица“, „Чумерна“, „Бабекъ“, „Ташхисаръ“, „Веслецъ“, „Комъ“, „Ал. Константиновъ“, „Ибръ“ и „Рила“, посрѣщнати на гара Т.-Пазарджикъ отъ делегатитъ на клона „Родопи“ и отъ дошлитъ туристи отъ Южна България. — Закуска.

Въ 6 ч. всички задружно подъ главатарството на Прѣдседателя на Централното Настоятелство на БТД., г. Б. Ангеловъ, потеглятъ за гр. Брацигово. По пжтя се стбиватъ при паметника на Алеко Константиновъ. Рѣчь отъ Прѣдседателя на Централното настоятелство. Полагане вѣнецъ отъ страна на всички туристи въ България.

Въ 10¹/₂ ч. пристигатъ всички въ Брацигово, посрѣщнати отъ „Родопци“. Почивка въ класното училище. Настаняване на квартири.

Въ 11¹/₂ ч. свободенъ обѣдъ.

Въ 1 часа подиръ обѣдъ. — *Зисъдание на IX. редовенъ сборъ на БТД.* въ салона на класното училище.

ДНЕВЕНЪ РЕДЪ:

а) Отваряне на сбора, б) отчетъ отъ Централното Настоятелство и докладъ на контролната комисия за 1908 г., в) бюджетъ за 1909 г., г) приемане нови клонове въ дружеството, д) четене рефератъ отъ Софийския туристъ С. Ивановъ, е) прѣдложения отъ членоветъ, ж) избиране мѣсто за X. туристовски сборъ, з) избиране на нови членове за Централното Настоятелство (на мѣстото на излѣзлитъ, съгласно чл. 22 отъ устава). — Затваряне на сбора.

Посѣщаване модерното грънчарско училище. Разглеждане чершовото топче, гюладжийскитъ казани — стара и нова система и нѣкои исторически бѣлѣжитости на града.

Посѣщаване туристовската изложба въ салона на клас. училище.
Въ 8¹/₂ ч. вечерята. Гощавка на сборянитѣ отъ мѣстния клонъ „Родопи“. — Нощувка.

III.

Понедѣлникъ, 29. юний.

Излетъ до върха „Суходжакъ“. — Главатаръ г. Иер. Иеремиевъ.
Въ 4¹/₂ ч. туристи и гости потеглятъ за върха. Къмъ 8 ч. пристигатъ на чешмата „Суходжакъ“. Въ 8¹/₂ ч. тръгване за мандритѣ на „Суходжакъ“. Отъ мандритѣ съ бавни крачки се възлиза къмъ върха. Въ 9. ч. на самия върхъ. Разгледване тракийското поле и Стара-Планина.

Въ 10 ч. тръгване къмъ мѣстността „Гъпцово“ по гребена на планината, отъ дѣто се вижда р. Кричъмъ, турския брѣгъ, казармата „Тъмрашъ“, турски села; разглеждане Родопскитѣ планини.

Въ 12 ч. пристигане при чешмата „Гъпцово“. *Обѣдъ* (отъ свое храниво и питие). Разглеждане българския пограниченъ постъ. Почивка.

Въ 3 ч. сл. об. потегляне за Брацигово прѣзъ планината.

Въ 7 ч. пристигане въ Брацигово. — Вечеря и нощувка.

IV.

Вторникъ, 30. юний.

Въ 5. ч. сутринята изпращане на сборянитѣ прѣзъ Пещера за гара Т.-Пазарджикъ.

Туриститѣ отъ Южна България тръгватъ въ 11 ч. за Пловдивъ, а ония отъ Сѣверна България — въ 12 ч. за София.

За свободнитѣ отъ занятие туристи :

Свободенъ излетъ изъ Чепинското корито съ слѣдния маршрутъ: Брацигово — мѣстността „Атолука“ — Батакъ — Лжжене — Костандово — Дорково — Пещера — Брацигово.

Тръгване — 5 часа сутринята. Връщане — на 5 юлий въ 8 ч. вечерята. Главатаръ Иер. Иеремиевъ.

Заб. Ония отъ сборянитѣ, които ще взематъ участие въ свободния излетъ, трѣбва да заявятъ на главатаря на излета най късно до 29 юний вечерята.

Прѣзъ двата дена на сбора, 28. и 29. юний, ще бжде открита въ салона на класното училище туристовска изложба.

Сборище за туриститѣ — кафене „Царь-Освободитель“.

Здравѣйте !

Charles Kabot.

Към дѣвственитѣ върхове на Хималайскитѣ планини.

(Продължение отъ брой 1).

Много по-достъпни сж върховетѣ на източна Хималая; такъвъ е извѣстниятъ Кеншенженга, отдалеченъ само на 20 дена пѣтъ отъ желѣзницата. Но колко е опасно възлизането по тѣхъ! По тѣхнитѣ стрѣмнини снѣгътъ е подвиженъ, и на всѣки мигъ прѣспата заплашва да отнесе смѣлия алпинистъ.

Въ втори единъ походъ, прѣдприетъ неотдавна за изкачване по Кеншенженга (8580 м.), докторътъ Жако-Гийармо скѣпо платилъ за опита. Безъ голѣми мѣки експедицията стигнала до 6500 м. височина, и побѣдата била вѣроятна. Но вмѣсто очакваниятъ триумфъ, случила се най-сърдцераздиращата катастрофа. На връщане отъ една рекогносцировка, една група отъ трима алпинисти и отъ трима носачи, прѣвързани съ въже, слизали по една стрѣмнина отъ ледъ. Изведнѣжъ двама туземци се плъзватъ и завличатъ края на колоната. Тия, които били на чело на каравана, крѣпейки се съ тоягитѣ, поддържатъ висулката отъ човѣци, които се блѣска въ въздушното пространство, и въ това врѣме единъ злокобенъ трѣсъкъ се чува. Туй било падащата прѣспа.

„Съ всичкитѣ си сили, разказва докторътъ Ж.-Гийармо, азъ плавамъ, за да се закрѣпя, когато виждамъ другаритѣ ми да изчезватъ въ бѣлитѣ въртопи. Изведнажъ азъ се чувствавамъ, като хвърленъ въ въздуха, послѣ падамъ на кръста си полузадушенъ, а слѣдъ това азъ имамъ впечатлението, като да се възкачвамъ и внезапно спирамъ. Въ разстояние на нѣколко секунди азъ лежа на гърба си, като съвсѣмъ пропалналъ“.

Само единъ отъ другаритѣ на доктора Ж.-Гийармо се измѣква отъ прѣспата. Но въ какво положение! Той е покритъ съ морави петна и неспособенъ за най-малкото движение, докато другитѣ оставатъ погребани подъ бѣлия саванъ.

Колкото страшна и да е Хималая за алпиниститѣ, още по голѣми сж мѣчнотинитѣ, които прѣдставя Тянь-Шанъ, изправена всрѣдъ пѣсцитѣ на Гоби и ония на руския Туркестанъ, планинска верига, два пѣти дълга колко Алпитѣ, покриваша едно пространство колко Франция и Испания, съ върхове отъ 6—7000 м. и съ ледници 30 километра дълги. За да се стигне до политѣ на тия планини, трѣбва да се прѣмине цѣла Русия и една ч стъ отъ Азия — всичко 6 седмици пѣтъ съ желѣзница и съ кола.

Прѣди нѣколко години единъ прѣдприемчивъ нѣмски алпинистъ, Д-ръ Мерцбахеръ, посветилъ двѣ лѣта въ изслѣждане на тия ледници на Азия, но не успѣлъ да надмине височина по-голѣма отъ 6400 м., или височината на Монъ-Бланъ заедно съ оная на Пюи-де-Домъ. По

високитѣ върхове на Тянь-Шанъ, по причина на сухостѣта на въздуха, снѣгътѣ става на прахъ; на всѣка стѣпка се потѣва до поясъ, а по стрѣмнинитѣ и най-слабиятъ натискъ стига, за да падне прѣспа. Задѣто сж поискали да прѣдодолѣятъ тая прѣчка, четирма другари на доктора Мерцбахеръ сж паднали отъ 200 метра височина. За шастие, когато да изчезнатъ въ една страшна пропасть, тѣ успѣватъ да се спратъ на края ѝ. По тая причина, макаръ и по-низки отъ Хималайскитѣ великани, най-високитѣ върхове на Тянь-Шанъ ще останатъ още за дълго врѣме незасѣгнати отъ прѣдприятията на туриститѣ.

Алпиниститѣ, напротивъ, били сж побѣдители въ пристѣпнитѣ, които сж прѣдприемали къмъ високитѣ върхове на Андитѣ. Въ тия планини, най-високитѣ на земята слѣдъ Хималайскитѣ, алпиниститѣ сж успѣли да се качатъ на най-високата точка, на Аконкагва (7200 метра надъ морското равнище). Отъ Буеносъ-Айресъ желѣзницата ви завежда чакъ до подножието на Аконкагва. Отъ свѣршѣка на желѣзния пѣтъ до върха оставатъ слѣдъ това за изкачване 4843 м., съ нѣколко метра приблизително височината на Монъ-Бланъ. Това не е малко прѣдприятие, и ужасни сж били мѣжнотиитѣ, понесени отъ експедицията на Фицъ-Жералъ прѣзъ първото възкачване. Най-напрѣдъ, при подножието на планината, буенъ потокъ. Никакъвъ мостъ и при прѣминаването единъ отъ туриститѣ съ голѣми мѣки се спасилъ отъ удавяне. Туй прѣпятствие прѣминато, тѣ трѣбвало да се изкачватъ по стрѣмнини, покрити съ блок-ве и съ дребни камъни. Трудно ставало това възлизане: едва изминѣли нѣколко метра само, подъ тѣхната тежестъ, камѣнякътъ се свличалъ и ги накарвалъ да изгубятъ половината отъ пѣтя, тѣй мѣчно прѣминатъ. Смазани отъ умора, поради това дяволско пѣтуване, алпиниститѣ скоро ставатъ плячка на планинската болестъ; и само съ цѣната на свѣрхчовѣшки усилия и енергия тѣ достигатъ една височина отъ 5700 м. Но не стигало това: керванътъ, едвамъ дишашъ, трѣбвало пакъ да слѣзне къмъ мѣстноститѣ, дѣто може по-свободно да се поема въздухъ. Три дни по-късно билъ прѣдприегъ новъ пристѣпъ, който довѣлъ малката дружина до 6000 м. височина, но студътъ толкова се усилилъ, че Цюрбригенъ, единъ отъ швейцарскитѣ водачи, когото шефътъ на експедицията довелъ, за да ръководи това нападение на Андитѣ, спира поради едно сериозно измръзване на една му кракъ.

Слѣдъ седмодневна почивка трети пристѣпъ. Този пѣтъ студътъ е прѣкаленъ: 35° подъ нулата, пакъ било е срѣдъ лѣто, т. е. врѣме, което отговаря на първитѣ дни на юлия въ нашето полукълбо. При все това, тѣ напѣдватъ до 6300 м. Фицъ-Жералъ спира съ силно повръщане. Бърже традиционната бутилка съ шампанско, която се носи при всѣки голѣмъ излетъ. Стѣклото е непокътнато, но нито капка вино въ него! Вслѣдствие голѣмото намаление на атмосферното налягане, затикалката е изкочила отъ натиска на съдържищия се въ бутилката газъ. Едва се посъвзелъ, шефътъ на експедицията трѣгва пакъ, но отново залитва, задушенъ и зашемеденъ отъ нетърпими болки въ главата. Врѣмето било великолѣпно, побѣдата се показвала

близка. За да не избѣгне тя тоя пжть, Фицъ-Жералъ дѣлъ заповѣдь на вѣрния Цюрбригенъ да продължава самичѣкъ пжтя: нѣколко часа усилия, и юначния швейцарски планинецъ успѣлъ да сложи кракъ върху най-весокія връхъ, господствуещъ надъ двѣтъ Америки.

Нѣколко седмици по-късно другъ единъ членъ на мисията, докторътъ Винъ, успѣлъ отъ своя страна въ това мъчно възкачване, а слѣдующата година прочутия английски алпинистъ Конуе достигналъ върха Аконкагва, но и тоя пжть не се минало безъ едно опасно измръзване.

Значително по-малко опасни отъ Аконкагва сж извѣстнитѣ Чимборацо и Котопакси, въпрѣки тѣхната височина отъ 6000 м. Слѣдъ като побѣдилъ Сервенъ, Вимперъ нападналъ на тия великани; това било за прочутия алпинистъ едно разочарование, и той съжалявалъ, дѣто е нападналъ на неприятели тѣй недостойни за него. Дѣйствително, въ тая часть на Андитѣ, разположени подъ екуатора, ледницитѣ почватъ почти на височината на Монъ-Бланъ; и като връхъ на злочестината възкачването по планинитѣ, имащи височината на най-високитѣ върхове на Алпитѣ, става на мулета, като онова по извѣстнитѣ хълмове на Швейцария и на Савоя, които се посѣщаватъ отъ хиляди мирни туристи.

Ако въ екваториалнитѣ и тропически Анди алпиниститѣ нѣматъ работа съ ледници, не е сжщото въ една сѣверна страна като Аляска. Тамъ, напротивъ, всичкитѣ трудности произтичатъ отъ силата на ледения феноменъ. Нигдѣ въ петѣтъ континента ледътъ не покрива по-обширно пространство, както около Св. Илия. Отъ брѣговетѣ на Великия океанъ до подножието на планината се простира единъ ледникъ, не по-малкъ отъ 4000 километра, сирѣчь равенъ на повърхнината на източнитѣ Пиринейски планини; а отвѣдъ това ледено море до самия връхъ на планината има новъ леденъ свѣтъ, посѣянъ съ остри върхове, дълъгъ повече отъ 60 километра по права линия. Какъ да се прѣмине тая снѣжна Сахара съ всичкитѣ необходими нѣща за живота на единъ керванъ въ пустинята?

Нѣколко експлоратори се опитвали въ това прѣдприятие, но безъ успѣхъ. За одного отъ най-якитѣ италиянски алпинисти, за Абрюцкия херцогъ, достойниятъ внукъ на алпиниста кралъ, Викторъ Емануилъ, била запазена честта за това мъчно възлизане. На 24 юний 1897 год. херцогътъ излѣзналъ на брѣга, придруженъ отъ четирма алпинисти, отъ четирма италиянски водачи и петнадесетъ американски или индийски носачи. Багажитѣ не тежели по-малко отъ 1400 кила. Прѣди да стигнатъ до ледника, тѣ положили петдневни усилия, за да минатъ прѣзъ дѣвственния лесъ, койго билъ съсѣденъ на морето. Послѣ, единъ пжть — на леда, нѣщата били натоварени на четири шейни, въ които всички се впрѣгнаха. Бавно и тежко пжтували прѣзъ голѣмата бѣла пустиня, като изминавали на день отъ 10—12 километра. Слѣдъ три етапа тѣ стигнали до края на пространната ледена поляна, при подножието на планинитѣ. Слѣдъ това почнала една истинска херкулесовска работа.

Обширни ледници, стоящи сѣ по-горѣ единъ отъ другъ и между тѣхъ каменливи стрѣмнини — ето пѣтьтъ, по който трѣбвало да се прѣкаратъ багажитѣ. Невъзможно било да се теглятъ шейнитѣ на голѣми разстояния: всѣка минута трѣбвало да се разтоварятъ, да се носи на грѣбъ цѣлиятъ товаръ, да се носятъ на рѣцѣ самитѣ шейни, а послѣ, единъ пѣтъ лошото мѣсто изминато, да се почне отново тегленето. При това ледникътъ е набразденъ отъ неизмѣрни пукнатини, скрити подъ снѣга, и алпиниститѣ вървятъ само на групички, привързани съ едно дълго вжже. Въ 25 дни се извършило това умотелно пѣтуване по ледената пустиня; на 26-я день Абрюцкиятъ херцогъ забилъ гордо италианското знаме на върха Св. Илия. Седмица и половина по-късно експедицията пакъ се отзовала на морския бръгъ. 42 дни по ледницитѣ — ето равномѣтката на това възкачване.

Младиятъ италиански херцогъ отпослѣ въ една паметна сѣверна експедиция съперничилъ съ Нансена къмъ полюса. Всичкитѣ тѣзи успѣхи съвсѣмъ не сж задоволили царствения алпинистъ и, дѣйстви-телно, той се отправя къмъ центъра на Африка. Върѣдъ черния материкъ, на границата на английска Уганда и на белгийско Конго се издига грамадната Рувенцоци, още съвсѣмъ неизслѣдвана, наречена отъ старитѣ географи „Планинитѣ на мѣсечината“. На повече отъ 5800 метра, най-високата точка на тая тайнствена планина, тя издига своето чело, увѣнчано съ снѣгъ. Да се завоюватъ ледницитѣ на екватора, слѣдъ като сж били завладѣни ледоветѣ на полюса — ето амбицията на внука на В. Емануила.

И така послѣдователно всичкитѣ най-високи върхове на земята сж побѣдени, както сж били побѣдени Алпитѣ и Пиринейтѣ, отъ хора силно калени, които въодушевява страстта за борба противъ природата. Каква полза могатъ да иматъ подобни прояви на човѣшката сила? Както всичкитѣ изслѣдвания, тъй и тѣ увеличаватъ нашитѣ познания, като ни посочватъ подробноститѣ по устройството на земята. Така, вслѣдствие наблюденията, направени отъ единъ алпинистъ въ Химал. пл., станало извѣстно, че прочутиятъ Гаоризанкаръ съвсѣмъ не е най-високата планина на земята и че той е само единъ второстепенъ връхъ отъ тая грамадна верига. Но какъвто и да е резултатътъ отъ тия експедиции, ние не можемъ да не се удивляваме пакъ на тия пионери по ледения свѣтъ. Тѣ сж рицари отъ днешно врѣме, влюбени въ единъ благороденъ идеалъ и горди съ своята сила, които отиватъ да се борятъ противъ незнаниято за напрѣдка на науката и да покажатъ могѣществото на човѣшката енергия.

Изъ „Lecture pour Tous“.

Прѣвелъ: С. Х-овъ.

Н. С. Додовъ.

Дупнишка Рила планина.

(Продължение отъ брой 1, год. VII).

Отъ Скавица до седемтъ езера.*)

Отъ срѣдното плато на Скавица, наречено „Говедарника“, къмъ Седемтъ езера водятъ два пѣтя: единиятъ се отбива въ дѣсно по сѣщата котловина, а другиятъ прѣкосва р. Скавица, минава по една почти отвѣсна пѣтека и се наклонява къмъ долината на рѣка Джерманъ. Ние минахме по първата пѣтека.

Дѣсната страна на Скавишката долина (присоето) само въ долната си частъ е обрасла съ иглолистна гора, а нагорѣ се ширятъ отвѣсни канари; надъ тѣхъ по върховетъ има пасища, а подъ тѣхъ — сипеи. Въ долната частъ на сипентъ между рѣдкитъ борове изобилствуватъ малини. Лѣвата страна (осоето) е цѣла обрасла съ иглолистна гора.

Като се ходи по пѣтеката прѣзъ „Говедарника“, окото се приковава на югъ въ едно водопадче, което шеметно се спуска изъ високитъ отвѣсни канари и се разлива въ малкия гжсталакъ въ подножието на канаритъ. Това е Малата Скавица. Пѣтеката прѣкъсва тая Скавица покрай „Конярника“ и започва да кривуличи по 100-метрово гористо възвишение. Силното бумтене на тукашния голѣмъ водопадъ и шумоленето и клокоченето на десеткитъ други водопадчета, караха ни често да се надвѣсваме надъ тѣхъ и да се любуваме на пѣнеститъ води. Блѣсъкътъ на голѣмия водопадъ се сливаше съ блѣсъка на снѣжната прѣспа до него, та на фотографираната снимка не може да се различи водопадътъ отъ снѣга. До тукъ добръ — само приятности! Но като настѣпихме прѣзъ горното Скавишко плато, магаретата на два пѣти се заглабяха и обръшаха. Пѣтя минава прѣзъ мочурлива мѣстность, по която има и гладки камъни. Насрѣща се любуваме на най-горния Скавишки водопадъ (около 20 м.), усамотенъ между писти скали.

Къмъ срѣдата на платото пѣтеката минава прѣзъ рѣката. Послѣ веднага се губи тя изъ малката наклонена полянка, и къмъ гората се явяватъ нѣколко пѣтеки. Най-долната пѣтека върви направо и послѣ започва да се спуска къмъ селото; отъ нея само малка пѣтечка се отдѣля, която прѣкосва боровата гора на горѣ и се съединява съ пѣтеката за езерата. Трѣбва да се трѣгне по най-горната пѣтека отъ начало и послѣ да се върви по пѣтеки въ подножието на горния наклонъ. Стига се до тритъ кладенци. Нататѣкъ започва обширна безлѣсна равнина, обрасла съ смрика и висока трѣва. Пѣтеки много, всички водятъ въ разни страни. Пазимъ ужъ

*) Излетъ на 8 душъ Дупнишки туристи на 3. 4. и 5. юлий 1908.

все южно направление, за да излѣземъ при долното езеро, но постоянно забѣлѣзваме, че вървимъ не по-права линия, а по чупена. Като вървѣхме така, ние не излѣзохме на долното плато при езерото, а се отзовахме при сръдното и послѣ трѣбваше напрѣки да слѣземъ долу. Ето защо необходимо е да се поставятъ долу и тукъ пжтепоказателни знакове. Пъкъ не можехме и да прѣминемъ направо прѣзъ рѣката, та обиколихме откъмъ езерото.

Трети пжтъ вече идвамъ тукъ. Първитѣ два пжти врѣмето бѣше прѣкрасно, но сега е омразно! — Слабитѣ облачета, които виждахме да прѣлитатъ върховетѣ, сега бѣха се групирани, кацнали на върховетѣ и бързо почнаха да се спускатъ изъ долината. Часътъ е 3 сл. обѣдъ. Ние бързае да изберемъ безвѣтрено мѣсто, да разтоваримъ багажа си и да построимъ палатката. Обаче, мъглата ни изпрѣвари; тя слѣзе долу, покри езерото и, карана отъ студентъ вѣтрещъ, започна да измокрува храната и дрехитѣ ни. Ние още повече се разбързахме. — Дайте ми сѣкирата, азъ ще бера дърва. — Азъ ще наклада огъня за чай. — А ние тримата ще построимъ палатката. Всѣки самъ зае по една работа, та слѣдъ единъ часъ посрѣщахме дъжда и градушката подъ палатката, сърбайки горещия чай. Никога нѣма да забравиме тоя чай! Бистрата езерна вода като сълза, хубавиятъ чайовъ цвѣтъ, студеното врѣме (4° С.), мъглата, дъжда и жаждата, която ни бѣ завладѣла, увеличаваха приятността и удоволствието, което изпитвахме отъ това вълшебно питие. То ни стопли, ободри, съживи! Това удоволствие съ пари не се купува, а съ . . . трудъ, съ патила! Да, въ нещастията, въ патилата се изпитватъ по-голѣми удоволствия, отколкото въ щастieto. Чудно, нагледъ абсурдъ, но тъй си е!

Ободрени отъ чая, ние съ нетѣрпѣние очаквахме да прѣстане градушката, да се вдигне мъглата и да потеглимъ къмъ езерото. Другарятъ ни С., който най-често излизаше изъ палатката да провѣрва, дали не се е вдигнала мъглата, къмъ 7 ч. извика „слънце, слънце!“ както Колумбовитѣ съпжтници: „земя, земя!“ Всички изтичахме моментално и като видѣхме сръщния връхъ позлатенъ отъ слънцето, повторихме радостния викъ: „слънце, слънце!“ Веднага се опитахъ азъ да ловя риба съ вждица въ р. Скакавица, но не сполучихъ, защото врѣмето не помагаше — въ мъгливо и вѣтровито врѣме пѣстървата не излиза да търси храна, не кълве вждицата съ червея; само можахъ да се полюбувамъ на голѣмата снѣжна прѣспа при езерото. Двама другари се изкачиха на върха, при слънцето, да се полюбуватъ пъкъ на по-горнитѣ двѣ езера. Азъ, недоволенъ отъ ловитбата, върнахъ се при колибата. Сега вече освободенъ отъ тритѣ главни желання (по-скоро да наредимъ палатката, да пийнемъ чай и да ловя риба) можехъ да разгледамъ околността по-внимателно. Палатката построихме всрѣдъ клекаша. Царствениятъ клекъ владѣе цѣлата наклонена източна страна (осоаяка) на най-горното течение на р. Джерманъ. Сръдната страна (присоеето) е почти безлѣсно, обрасло съ низка смирка и висока трѣва. На югъ се виждатъ канаритѣ надъ горнитѣ езера и на в. Дамка. Но мъглата и

студът не прѣдразполагатъ къмъ продължително съзерцание; тѣ напомняха само нощния студъ. Това ни накара да наберемъ 2—3 кола дърва за огнь.

Часътъ е 8. Нашиятъ гастрономъ К. усърдно приготвяше салата отъ краставички, пиперки и др. зеленчукъ. Наредихме кебапъ, сардели, пърженъ пиперъ съ яйца, сирене, чесенъ и др. Апетитъ си имахме достатъчно. Най-подиръ сръбнахме по два чая. Домакинътъ ни задоволи прѣмногo съ гостбата си, но кѣщата му не струваше. Нощниятъ вѣтъръ бѣше доста студенъ; къмъ 8¹/₂ ч. вечерята топлометра показваше 7° С., а въ зори — 4° С. Цѣла нощъ „ковахме гвозденъ“, ту въ колибата, ту при огньа. Азъ си изпѣхъ цѣлия репертуаръ нашенски и чужди пѣсни, С. си изприказва всички весели разкази и анекдоти и изпихме двѣ гюмчета чай само и само да прѣмине незабѣлѣзано студената и мрачна нощъ. Приспа ни се и легнахме край огньа, но може ли да се спи при тѣя студъ!

Сутринтъ весели се събуждахме, но мъглата покри всички ви сочини и нищо не виждахме въ околността. Чувахме насрѣща да мучатъ говеда; съжалявахме и тѣхъ и говедаритъ имъ. А, ако бѣше хубавъ лѣтенъ день, щѣхме само да ги ублажаваме. — Къмъ 8 ч. започна да се прояснява и забѣлѣжихме по срѣшнитъ върхове изгубенитъ говеда. Слънцето блѣсна, но за малко врѣме. Температурата на въздуха прѣзъ това врѣме бѣше 7° С., а до 9 ч. тя спадна на 4° С.; темпер. пѣкъ на водата въ езерото бѣше сѣ 13° С.

Чакахме до 11 ч. да се поправи врѣмето, да се махне поне мъглата отъ върховетъ, та да продължимъ пѣтя си прѣзъ горнитъ езера за „Пазаръ-дере“ и да спалнемъ въ Рилския манастиръ. Ако не карахме добитѣци, и при мъгливо врѣме щѣхъ да се рѣша да прѣведе дружината за манастиря. Излетъ безъ добитѣци излиза много по-сполучливъ. Особено изъ тая планина, дѣто на много мѣста пжтекиѣ не се познаватъ, та отдалечъ направлението се опрѣдѣля по върховетъ или по други бѣлѣзи. И тая пжтека за нагорѣ не е опрѣдѣлена, а мъглата ни прѣчи да се ориентираме отъ по-далече. Като сме съ добитѣци, рискуваме да се блѣскаме изъ канаритъ безъ пжтека. Нѣма какъ, рѣшихме да се върнемъ. — Натоварихме, тръгнахме. Дребенъ дѣждъ вали. Мъгла много гѣста: на повече отъ 10 метра не се види нищо. Гледаме сѣ да се движимъ вкупомъ. Още отначало заблѣскахме се изъ мочурляка и клека и едва нагазихме пжтеката. Но слѣдъ 10 минути и тя се свѣрши. Тръгнахме напосоки: слѣдваме първия, за да се не разнебитимъ и да не се изгуби нѣкой. Пѣтя ни е съвсѣмъ труденъ: стрѣмно, дълга легнала трѣва и гѣста смярка. Рѣката бучи страховито долу въ тъмнината! Пѣргавиятъ и услужливиятъ П. избѣрза напрѣдъ да подири нѣкоя пжтека. На 20—30 м. се забѣлѣзва единъ великанъ, 3—4 м. високъ, съ голѣмо куче. Това е П. съ малкото кученце, което ни придружава. Всички се чудихме на това увеличение отъ мъглата, добръ наситена съ влага. Надвѣсихме се надъ едно плато. Пжтеката се спуска бързо. Вървимъ, но не виждаме дѣ отиваме и какво има прѣдъ насъ:

мъглата затуля всичко и ние като че ли слизаме въ тъмна бездна — въ ада! Спомнихъ си тогава третата пѣсень отъ Дантевия „Адъ“ — слизането въ пъкѣла и надписа:

„О вий, кои прѣстѣпите този прагъ,
Надежда всѣка тука оставете“.

Слѣдъ 40 м. слизание, отначало изъ голина, обрасла само съ низка смрика и боровинки, послѣ изъ иглолистна буйна гора, орѣдна нѣйдѣ отъ вжигишари, мъглата се прореди. Прѣзъ двѣ мочурливи мѣста съ страхъ прѣведохме добитѣцитѣ. Стигнахме найсетнѣ до единъ чудноватъ боръ: дѣнеръ дебелъ, 10—12 метрови клони, извити столовато, и всѣки клонъ образува самостоятелно борче. Продължихме пѣтя си надолу и бѣрзахме да слѣземъ на по-топло мѣсто.

Първото туристско дружество въ България.

(Основата на българската туристка организация е поставена на 20. юлий 1899 г. въ ст. София; на тая дата е основано туристско дружество съ име „Алеко Константиновъ“. Новото спортно дружество въ столицата още отначало е намѣрило благоприятна почва да вирѣе и захванало да развива трѣскава дѣйность. Така, прѣзъ първата отчетна година то е имало) 16 дружествени засѣдания, 15 самостоятелни (сѣтани отъ I.I до 3.VII 1900 г.), 10 официални излети, нѣколко приятелски срѣщи и 4 публични сказки, наредени за поука на членоветѣ и обществото. Сжщата година дружеството е напечатило цвѣтна туристка карта въ 2000 екземпляра, издало е за поощрение къмъ туристиката въззание „къмъ любителитѣ на българската природа“, получавало е български и чуждестранни вѣстници и списания по туристиката, снабдило се съ колекции фотографически снимки отъ повечето си излети, съ маршрутна карта за цѣла България, съ крачкомеръ, бусола, далекогледѣ и пр. и пр.)

Първото дружествено настоятелство е развивало особна дѣйность прѣзъ годината. То е замисляло и рѣшавало много въпроси, които наврѣмето сж имали извънредно голѣмо значение за бждещето развитие на новата спортна организация. Членове на това настоятелство сж били: Г. Козаровъ — прѣдседателъ, Д. Вълчановъ — подпрѣдседателъ, Г. Филиповичъ — секретаръ, Д. Тачковъ — касиеръ, А. Мариновъ — домакинъ.

Първата година дружеството е имало 150 души редовни членове*), тѣ сж:

*) Вж. „Годишенъ отчетъ на Софийския клонъ „Алеко Константиновъ“ на БТД. за първата година отъ сжществуването му (отъ 20. юлий 1899 г. до 3. юлий 1900 г.).“

Атанасовъ Тодоръ, Атанасовъ Богданъ, Бъчваровъ Тодоръ, Бончевъ д-ръ Ст., Бончевъ Иванъ, Божиловъ Никола, Бояджиевъ Иванъ, Бекяровъ Иванъ, Богоевъ Георги, Биолчевъ Б., Бозовски А. Бъкларовъ, Бобчевъ С. Д., Вълчановъ Дамянъ, Василевъ Маринъ, Велевъ Петъръ, Василевъ Р. П., Вирчевъ, Вацовъ Л., Влаховъ Д., Великовъ П., Горановъ Д., Георгиевъ Илия, Георгиевъ Н., Григоровъ П., Гуневъ Ст., Георговъ Илия, Геневъ Ст., Гешевъ Хр., Гюмбобовъ Ник., Ганчевъ П., Георгиевъ Анг., Геновъ В., Даскаловъ П., Добриновъ Т., Досевъ Н., Димитровъ А., Джумалиевъ Йорд., Дончовъ Бальо, Димовъ Ап., Дѣяновъ Лука, Дяковичъ Борисъ, Златаревъ д-ръ Г., Зографски Ф. Д., Ивановъ Ем., Иванчовъ д-ръ Сава, Икономовъ Ян., Иванчовъ д-ръ Ив., Ивановъ Ал., Ивановъ К., Икономовъ Т., Ивановъ Стоянъ, Йосифовъ Б., Илковъ Йорданъ, Козаровъ Георги, Касжровъ Борисъ, Козаровъ А., Козаровъ д-ръ П., Козановъ Д., Колчаковъ Илия, Кисимовъ Борисъ, Кировъ П., Кебеджиевъ С., Калпакчиевъ Хр., Кръстевъ Х., Казанджиевъ С., Керемекчиевъ д-ръ, Кърджиевъ Георги, Костовъ Ст., Киряковъ Стефанъ, Караивановъ Ст., Карайовевъ Тома, Корчевъ Александръ, Козловски Кирилъ, Къневъ П., Марковъ д-ръ Мар., Макаѣвъ П. А., Мариновъ А., Михайловъ Г., Македонски Д., Милковъ Милко, Михайловъ Ненчо, Малиновъ Янко, Маргинъ Ст., Михайловъ Р., Мануиловъ д-ръ Е., Мициевъ Ст., Нѣмски Н. Р., Наумовъ С., Новоселски Ц., Нойковъ д-ръ П., Овчаровъ Р., Обретеновъ д-ръ, Оббовъ Ев., Праховъ А., Пѣевъ Георги, Павловъ П., Поповъ Р. П., Поповичъ С., Пауничъ Данчо, Петровъ Г. А., Пѣевъ, Пиперовъ Никола, Пиперковъ д-ръ Ив., Попадоповъ Г., Папазовъ Дим., Петковъ д-ръ, Поповъ Ив., Поповъ Д., Стрѣзовъ Славъ, Сандовъ П. Иванъ, Стойковъ Ст., Стояновъ Ст., Сяровъ Георги, Станчевъ Д., Сливковъ К., Спространовъ К., Савовъ Янко, Славейковъ Р. П., Станчевъ д-ръ Ник., Савовъ Георги, Саповъ Спасъ, Савовъ Георги, Стоиловъ Иванъ, Такевъ Илия Н., Тантиловъ Н., Топаловъ В., Топаловъ Ив., Тедоровъ д-ръ Ал., Тодоровъ Д., Точковъ д-ръ Д., Тончевъ Д., Тантиловъ В. М., Трайковъ Д., Урумовъ Йорданъ, Устабашивъ Хр., Увалиевъ Хр., Филиповичъ Галилей, Филиповъ Атанасъ, Христовъ М., Христовъ Д., Цоневъ д-ръ Б., Цвѣтковъ К., Цвѣтковъ Недко, Чавовъ д-ръ Б., Червениковъ д-ръ Н., Чапрашиковъ, Червеноковъ, Шоповъ Ил., Шаранковъ, Шумналиевъ Мих. Г., Яневъ Георги, Янчуловъ Александъръ.

Първото българско туристско дружество „Алеко Константиновъ“ навършва на 20. юлий сег. год. тъкмо 10 години живото, затова дългъ се налага на всички негови стари и нови членове да отпразднуватъ на тая дата най-тържествено десетгодишнината отъ основаването му. Трѣбва да взематъ участие въ тържеството и прирастъците на това дружество — другитѣ клонове.

В Ъ С Т И.

Изъ дѣйността на В-Търновския клонъ „Трапезица“. — Клонътъ тая година е направилъ редъ успѣхи въ своето развиване и закрѣпване. Съ числото на членоветъ си той значително е нарасналъ сжщо и неговата дѣйностъ прѣзъ годината е била много по-усилена и по-ползотворна отколкото миналитѣ години. Сега главно е заетъ той съ почистването и залѣсването на историческата мѣстностъ „Царевецъ“ (Хисаря), кждѣто миналата есенъ сж засѣти 6000 борчета. Тая мѣстностъ е подарена на „Трапезица“ отъ Търновското общинско управление на пожизнено и безвъзмездно ползуване съ задължение да се залѣси, спортъ.

което е вече и почнато. Клонътъ работи още и за освобождаване зданието въ сжщата мѣстност, което сега служи за орженъ складъ на тамошния гарнизонъ. Той възнамѣрва да обърне това здание въ грамаденъ археологиченъ музей на Търновския окржгъ. Настоятелството на „Трапезица“ въ скоро врѣме ще прѣдстави по-дробенъ отчетъ за дѣйността на клона.

Възхищаваме се отъ успѣха на Търновския клонъ „Трапезица“. Изпращаме нашия искренъ поздравъ на търновчанитѣ — туристи, които доста правилно сж схванали задачитѣ на туризма като наученъ

Р А З Н И.

Австрийска информационна канцелария въ Европа. — За поука и привличане чужденцитѣ, що сж въ намѣрение да пжтуватъ, австрийското правителство издържа изъ Европа информационни канцеларии, напимѣръ, въ Лондонъ, Ница, Келнъ, а въ най-скоро врѣме е въ намѣрение да основе подобни въ Парижъ и Одеса. Австрийско-полскиятъ туристски съюзъ за усиление гостуването въ Галиция издържа въ Варшава сжщо-информационна канцелария. Въ тия канцеларии се изпраща и излага всичко по пжтуването (реклами, пжтеводители на разни езици и др.) въ Австрия, за да се привличатъ гости къмъ австрийскитѣ земи.

Туристски стипендии за студенти. — За да усилятъ пжтуването между ученицитѣ въ срѣднитѣ училища, пражкитѣ туристи още прѣзъ 1899 год. събрали между членоветъ си суми, прѣдзначени за лѣтни пжтувания на бѣдни студенти. Отъ тогава Пражкото туристско дружество всѣка година е отпуснало 40 крони на разни ученици за пжтуване по Чешкитѣ земи. Напоследъкъ пѣкъ и Пражката община е рѣшила да отпусна годишно 42 стипендии за пжтуване на бѣдни ученици и студенти. Последнитѣ се избиратъ отъ учителскитѣ съвѣти.

Въ България за сега само Търновскиятъ клонъ „Трапезица“ отъ Б. Т. Д. е основалъ Бюро за усиление гостуването въ гр. Търново, въ което е изложилъ и изданията си.

За опитъ, тая година В-Търновскиятъ клонъ „Трапезица“ отъ Б. Т. Д. отпусна 40 лева за двѣ сти-

пендии на ученици отъ Търновската мъжка гимназия, съ цѣль да обиколятъ по извѣстенъ маршрутъ нѣкои части отъ Търновския окръгъ и да опишатъ изминатиятъ пѣтъ. Това описание може да се публикува въ „Български Туристъ“ и да служи за материалъ на бъдещия пжтеводителъ на Търновския окръгъ.

Г. К.

Въздухоплавателно дружество „Цепелинъ“. — Общогерманската подписка за направата на въздухоплаватели по системата на Цепелина е достигнала вече около 7 мил. фр., но тая цифра, както се прѣдполага, ще се увеличи. Благодарение на този капиталъ графъ Цепелинъ е образувалъ дру-

жество, което ще се заеме да строи нови въздухоплаватели. Той е откупилъ недалече отъ Фридрихсхафенъ единъ участъкъ земя за повече отъ 600,000 фр. На този участъкъ ще бъдатъ построени работилници въ такъвъ размѣръ, што да могатъ да се построятъ въ тѣхъ едновременно 8 въздухоплаватели; въ работилницитъ ще работятъ 200 души работници. Тукъ ще бъде нагласена работилница за добиване водородъ; а, може би, наредъ съ нея да се яви и алуминиева работилница. Проектираниятъ вече балонъ ще има 136 м. дължина, 11 м. въ диаметръ, вмѣстимостъ 12,150 куб. м. и ще може да носи на себе си въ продължение на 24 часа около 10 пасажири.

Дружествената значка.

Уставътъ на Българското Туристско Дружество съдържа въ § 51 наредба за членската значка, споредъ която оная, който прѣстане да се брои за членъ на Б. Т. Д., е длъженъ да върне значката въ клона си или пъкъ да плати за нея въ полза на клона 2 л., ако е изгубена, разбира се. Тѣя наредба има за основа обстоятелството, че значката е бѣлгъ за правата и задълженията, съ които доброволно се натоварва всѣки членъ на Б. Т. Д., и че щомъ тия права и задължения за нѣкого прѣстанатъ, той не може вече да се ползува и съ бѣлгъ за тѣхъ — членската значка. Обаче знае се, че нѣкои лица, като спиратъ да бждатъ членове на дружеството, отказватъ да връщатъ и значката за това членство. Прѣдъ видъ на това обстоятелство Централното настоятелство на Б. Т. Д. моли клоновитъ настоятелства да уредатъ въ най-скоро време *членски книги*, въ които да се впишатъ имената на всички досегашни и сегашни членове на клона имъ, като се отбѣлжи въ съответни графи, кога е записанъ дружествениятъ членъ, каквъ членъ е (редовенъ, благодѣтеленъ, почетенъ, юноша-туристъ), какво е получилъ отъ дружеството, кога е прѣстаналъ да бжде членъ и по какви причини, какво има да дължи на дружеството (членска значка, членска карта, дружествени вещи, членски вносъ и т. н.) и други свѣдѣния, необходими за нареждане на една пълна членска книга, отъ която да се вижда всѣко време, какво е движението на членоветъ въ клона и какви задължения иматъ тѣ спрямо сжия. Въ членската книга ще се прѣзаписватъ всѣка година имената на членоветъ въ клона.

Отъ централното настоятелство.

ТУРИСТСКА ПОЩА.

Отъ статията „Ученишки пътувания“ се отпечати брошура въ 5000 екземпляра като издание на В.-Търновския клонъ „Трапе-зица“. Всичкиѣ сж изпратени на клона.

Получи се въ редакцията статията „Хигиената на туриста“ отъ д-ръ П. Ив. Стояновъ, управителъ лѣкаръ на Мариинската болница въ гр. Варна.

Централното настоятелство даде наврѣме упжтвания на ново-основания клонъ въ гр. Провадия и му изпрати дружественъ уставъ.

Получи се въ редакцията книгата „На пътъ“ (№ 4, 5 и 6) отъ Д. Стеревъ. Ще се хроникира появата ѝ.

До клоноветѣ на Б. Т. Д.

Прѣдлага се на ония клонове отъ Б. Т. Д., които досега не сж се издължили къмъ централната каса за изтеклата 1908 г. или не сж си прѣдставили отчетъ за сжщата година, да сторятъ това въ едно най-кратко врѣме, за да не имъ се отнеме правото да участвуватъ въ туристския сборъ на 28 и 29. юний.

Отъ централното настоятелство.

О Б Я В И.

К Н И Г И Т Ъ :

1. „До Силистра и назадъ“

Чирпанъ, 1903 г. Ц. 1 л.

(Вж. „Бъл. туристъ“, год. III, стр. 32 и 63).

2. „Великденски излетъ до Видинъ“

Видинъ, 1905 г. Ц. 30 ст.

(Вж. „Бълг. туристъ“, год. IV, стр. 29).

3 „До Рилския манастиръ“

Пловдивъ, 1906 г. Ц. 60 ст.

(Вж. „Бълг. туристъ“, год. V, стр. 90).

се намиратъ за проданъ у автора имъ — Н. Костовъ, учителъ въ Пловдивската държавна мъжка гимназия.

Открива се подписка за година VIII. (1909) на
БЪЛГАРСКИ ТУРИСТЪ Списание за туризъм
и природоописание.
Органъ на Българск.
Туристско Друж.

РЕДАКТОРЪ: С. Д. СКРИНСКИ.

Отъ 1. януарий 1909 г. сп. „Български туристъ“ влиза въ VIII. година на своето съществуване. Днесъ то е единственото спортно списание у насъ, въ което се описва българската природа и срѣдствата за добиране до нея.

Въ VIII. годишнина ще се застъпятъ отдѣлитѣ: *I. природоописание, II. туристски спортъ, III. патриотично възпитание, IV. туристска хроника, V. отзиви, VI. вѣсти, VII. книжка, VIII. разни, IX. туристска поща.*

Въ списването на „Български туристъ“ прѣзъ VIII. му година ще взематъ участие слѣднитѣ сътрудници: Г. Козаровъ, архитектъ, д-ръ П. Стояновъ, лѣкаръ, д-ръ А. Теодоровъ-Баланъ, професоръ, капитанъ Добревъ, д-ръ Ст. Н. Чомаковъ, адвокатъ, Н. Бозовъ, Б. Ангеловъ, д-ръ А. Златаровъ, Н. Костовъ, д-ръ Х. Ивановъ, д-ръ Хр. Пиперовъ, А. Гечевъ, Б. Образописовъ, Ф. Сплитекъ, Н. Додовъ, А. Д. Цвѣтковъ, д-ръ М. Панчевъ, Н. Алексиевъ, К. Чорбановъ, Д. Стеревъ, учители, А. Д. Пановъ, Ст. Радучевъ, А. Джанановъ, И. Бурешъ и др.

„Български Туристъ“ излиза всѣки мѣсець (освѣтъ юлий и августъ). Годишна цѣна за нечленове на дружеството въ България е 2 лева, а въ чужбина — 2.50 фр. Членовѣтъ го получаватъ срѣщу единъ левъ.

Записването абонати въ София става въ книжарницата на Б. Касжровъ и въ редакцията на сп. „Родина“, а въ провинцията — въ клоноветѣ на Българското Туристско Дружество и въ всички т.-пощенски станции.

Приематъ се за послѣдната страница на списанието обяви отъ хотелджии, гостинничари, продавачи на туристски вещи и т. п. при най-износни цѣни.